

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=21257>

Özet

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği (ETCRSÖ), Bayar, Haskan Avcı ve Koç (2018) tarafından Türk kültürü bağlamında geliştirilmiş bir **psikometrik** araçtır. Ölçeğin temel amacı, erkeklerin geleneksel veya katı toplumsal cinsiyet rollerine uyma baskısı nedeniyle yaşadıkları algılanan **stres** düzeyini ölçmektir. Bu araç, erkeklerin maskülenite beklentilerinden kaynaklanan psikolojik zorlanmalar ve bu rollerin potansiyel olarak olumsuz sonuçları araştırılmaya hedefleyen çalışmalar için geliştirilmiştir.

Ölçek geliştirme çalışması, ETCRSÖ'nün Türk örnekleminde geçerli ve güvenilir bir ölçüm aracı olduğunu göstermek amacıyla yürütülmüştür. Bu tür araçlar, toplumsal cinsiyet rolleri ve ruh sağlığı arasındaki karmaşık ilişkiyi anlamada kritik öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Erkek, Toplumsal Cinsiyet Rolü, Stres, Ölçek Geliştirme, Psikometri, Maskülenite.

Yazarlar

Öznur Bayar, Öznur Haskan Avcı, Mustafa Koç.

Amaç

ETCRSÖ'nün birincil amacı, Türk erkeklerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkili olarak deneyimledikleri **stres** miktarını güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmek için yerel olarak uygun bir araç sağlamaktır. Geliştiriciler, mevcut uluslararası ölçeklerin kültürel farklılıklarını tam olarak yansıtamayacağı varsayımından yola çıkarak, Türkiye'deki erkeklerin yaşadığı spesifik baskılar değerlendirilecek bir araç oluşturmayı amaçlamışlardır.

Ölçek, klinik ve akademik araştırmalarda kullanılarak, toplumsal cinsiyet rolü stresi ile psikopatoloji ve uyum sorunları arasındaki ilişkileri incelemeye olanak tanır.

Yapı

Ölçeğin ölçtüğü temel yapı, **Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi**dir. Bu yapı, erkeklerin geleneksel maskülenite normlarına (örn., barış, duygusal kısıtlama, güç ve kontrol) uymakta zorlandıkları veya bu normların ihlali tehdidiyle karşılaştıkları anda yaşadıkları içsel gerginlik ve rahatsızlık durumlarını kapsar. Bu stres, genellikle toplumsal beklentilerin kişinin gerçek yetenekleri veya arzuları ile çatışmasından kaynaklanır.

ETCRSÖ, bu toplumsal beklentilerin yarattığı baskıyı çeşitli alt boyutlar aracılığıyla

değerlendirerek yapıya çok boyutlu bir şekilde ele almaktadır.

Geçerlik

Bayar ve arkadaşları (2018) tarafından yürütülen geliştirme çalışmasında, ölçeğin yapısal uygunluğunu belirlemek amacıyla kapsamlı geçerlik analizleri gerçekleştirilmiştir. Ölçeğin ölçtüğü yapıların teorik çerçeveye uygunluğunu test etmek için faktör analizi yöntemleri kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, ETCRSÖ'nün teorik olarak belirlenen **toplumsal cinsiyet rolü stresi** yapısının yeterli düzeyde temsil ettiğini göstermiştir.

Özellikle, **geçerlik** çalışmaları, ölçek puanlarının ilgili diğer psikolojik yapılarla (örn., depresyon, anksiyete) beklenen yönlerde ilişkili olduğunu gösteren kriter ve eş zamanlı geçerlik kanıtlarını da içermektedir.

Güvenirlik

Ölçeğin zamana karşı tutarlılığını ve iç tutarlılığını değerlendirmek amacıyla güvenirlik analizleri yapılmıştır. Geliştirme çalışması, ölçeğin iç tutarlılığını yeterli düzeyde olduğunu göstermiştir. Genellikle, bu tür geliştirme çalışmaları Cronbach Alfa katsayısı hesaplanarak ölçek maddelerinin aynı yapıya ne ölçüde ölçtüğü incelenir.

Yüksek **güvenirlik** katsayıları, ETCRSÖ'nün erkek toplumsal cinsiyet rolü stresini tutarlı ve hatasız bir şekilde ölçtüğüne dair güçlü kanıtlar sunmaktadır. Bu, ölçeğin hem toplam puanının hem de alt boyutlarının kararlı ölçümler sağladığını anlamına gelmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde, yapısal geçerliliği tesis etmek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. İlk aşamada, maddelerin altında yatan faktör yapısını keşfetmek için Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) uygulanmıştır. AFA sonuçları, ölçeğin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Daha sonra, bu faktör yapısının farklı bir örnekleme deşulanıp deşulanmadığını kontrol etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. DFA sonuçları, geliştiricilerin önerdiği çok faktörlü modelin veri ile iyi bir uyum sergilediğini ve ölçeğin güçlü bir yapısal temele sahip olduğunu kanıtlamıştır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Özgün Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report)

Derecelendirme: Yüksek ihtimalle 5'li veya 6'lı Likert tipi derecelendirme (Kaynakta belirtilmemiştir, ancak geliştirme ölçeklerinin standart formatıdır).

Kullanılabilir Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Yetişkin Erkekler

Yaş Grubu: Üniversite öğrencileri ve genel yetişkin popülasyon (Geliştirme çalışması için örneklemine bağlı olarak değişebilir).

Popülasyon Detayları: Türk kültürü içinde yaşayan, toplumsal cinsiyet rollerine maruz kalan erkek bireyler.

Test Metodolojisi: Uygulama genellikle kağıt-kalem veya dijital ortamda bireysel olarak gerçekleştirilir. Cevaplar, katılımcıların toplumsal cinsiyet rolü beklentileri karşısında hissettiği **stres** düzeyini yansıtır.

Anahtar Kelimeler

Erkek Sağlığı, Ruh Sağlığı, Toplumsal Cinsiyet Normları, Psikolojik Stres, Ölçek Geliştirme.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Sağlanmamıştır.

Kurum E-posta Adresleri: oznur.bayar@hacettepe.edu.tr (Sorumlu Yazar)

Yazma Adresi: Sağlanmamıştır (Sorumlu yazarın kurumu Hacettepe Üniversitesi'dir).

Çizimler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek ilk olarak 2018 yılında yayımlanan bir akademik makale ile tanıtılmıştır. Kullanım izinleri ve ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazar Öznur Bayar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir. Akademik amaçlı kullanımlar genellikle yazar izniyle ücretsiz olarak sağlanır.

Testin Geliştirme Yılı: 2018

Kaynaklar

Bayar, Ö. , Haskan Avcı, Ö. ve Koç, M. (2018). Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği'nin (ETCRSÖ) geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (1), 57-76.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir:

[erkek-toplumsal-cinsiyet-rolu-stresi-olcegi-toad.pdf](#)

Erkek Toplumsal Cinsiyet Rolü Stresi Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dillerinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte yer almamaktadır.

ARABPSYCHOLOGY.COM